

Att anmäla till socialtjänsten

Information om att anmäla enligt 14 kap 1§ SoL

2018-07-06

Innehållsförteckning

Klicka på rubrikerna så kommer du till rätt avsnitt.

Om att anmäla till socialtjänsten	3
Anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen	3
Vuxnas ansvar att se barn som far illa	4
Situationer som bör föranleda ställningstagande om anmälan.....	5
Viktigt för anmälare att känna till	6
BBiC – Barns behov i centrum	6
Vad händer när anmälan gjorts?	8
Du kan alltid konsultera socialtjänsten	8

Om att anmäla till socialtjänsten

Denna skrift syftar till att underlätta för dig som arbetar med barn och ungdomar mellan 0-18 år och som har ett ansvar att uppmärksamma de som far illa, eller misstänks fara illa.

För att dessa rutiner ska kunna tillämpas är det av stor vikt att det i verksamheter som arbetar med barn och ungdomar finns kompletterande anvisningar för hur det interna arbetet med att anmäla till socialtjänsten ska gå till.

Anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen

Socialtjänsten har ett övergripande ansvar för att de barn och ungdomar som far illa eller riskerar fara illa får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialtjänsten ska också samverka med andra aktörer för att kunna hjälpa dessa barn.

Socialtjänsten är beroende av att få kännedom om barn som är i behov av stöd eller skydd och deras situation. Kontakt med familjer kan fås genom att de själva söker hjälp, i andra fall kommer man i kontakt med familjerna genom anmälningar från bl.a. skola, polis, förskola, BVC, psykiatri, annan hälso- och sjukvård och anhöriga.

I 14 kap. 1 § i socialtjänstlagen (2001:453), SoL finns en bestämmelse om att alla som arbetar inom myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom har en skyldighet att genast anmäla till socialtjänsten om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Anmälningsskyldigheten gäller även personal inom enskilda verksamheter som berör barn och unga, t.ex. förskolor och skolor samt för enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. De personer som har skyldighet att anmäla ska också lämna uppgifter som kan vara av betydelse under en utredning om barnets behov av skydd.

I SoL uppmannas också var och en, d.v.s. allmänheten, samt myndigheter och yrkesverksamma som inte omfattas av anmälningsskyldigheten, att anmäla misstanke om missförhållanden för barn till socialtjänsten.

Anmälningsplikten förutsätter inte att det är klarlagt att socialtjänsten behöver ingripa, även uppgifter som är svårbedömda eller obestyrkta ska anmälas om de tyder på att ett barn far illa. Att bedöma om kriterierna för att göra en anmälan är uppfyllda eller inte är ibland en svår uppgift men det är inte anmälarens sak att utreda och avgöra allvaret i barnets situation, det är socialtjänstens uppgift.

Ur 14 kap. SoL

”1 § Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:

- 1. myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom,*
- 2. andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården,*
- 3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2, och*
- 4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.*

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i första stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman.

1 a § Socialnämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som gjort anmälan enligt 1 § ett möte om det med hänsyn till barnets bästa är lämpligt.

1 b § Socialnämnden får informera den som gjort anmälan enligt 1 § om att utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. Sådan information ska på begäran lämnas till anmälaren om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att göra detta.

1 c § Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.”

Vuxnas ansvar att se barn som far illa

Du som arbetar med barn och ungdomar har ett stort och viktigt ansvar i att se och uppmärksamma de som mår dåligt. Att inse att barn har det svårt och far illa är ofta ångestfyllt och väcker motstånd, det kan upplevas som en tung plikt att lämna information till socialtjänsten. Det kanske saknas tydliga belägg för oron och det kan finnas en osäkerhet angående situationen och om den är tillräckligt allvarlig för att en anmälan ska vara motiverad. Om du tror att ett barn far illa finns det säkert goda skäl. Det är också viktigt att komma ihåg att en misstanke räcker för en anmälan.

Ett barn som har det svårt kan känna sig bekräftat genom att vuxna runtomkring ser och visar att de bryr sig om. Prata med barnet eller ungdomen om det du sett och hört och om barnet är gammalt nog kan du även förklara att du för barnets eget bästa måste agera och föra dina misstankar vidare.

För den som anmäler kan det finnas en oro för hur vårdnadshavarna ska reagera och för att anmälan ska uppfattas som en misstroendeförklaring mot dem. Bra att veta är att många visar förståelse för att en anmälan görs och en del blir också tacksamma och lättade. Givetvis kan reaktionerna bli olika, när något som en familj har försökt dölja kommer till andras kännedom kan det väcka ilska och besvikelse. Om det är lämpligt att berätta om anmälan för vårdnadshavarna kan du i samtalet informera om att du har en skyldighet enligt lag att anmäla när du misstänker att ett barn far illa. Tänk också på att inte anklaga vårdnadshavarna, förvänta dig heller inget erkännande från dem.

För den som är orolig för ett barn är det angeläget att det finns möjlighet att rådgöra med och få stöd från arbetsledaren. Det är också viktigt att det inom verksamheter där man arbetar med barn finns tydliga rutiner för hur man skall agera om man ser eller tror att ett barn far illa. Rutinerna ska vara kända av all personal i verksamheten.

Situationer som bör föranleda ställningstagande om anmälan

- Fysisk misshandel inklusive sexuella övergrepp och hedersrelaterat våld.
- Psykisk misshandel, t.ex. systematiska kränkningar och hot.
- ”Otillbörligt utnyttjande”, t.ex. sexuellt utnyttjande, tvingas att utföra ansträngande kroppsarbete, tvingas till för stort självständigt ansvar i förhållande till ålder.
- Brister i fysisk omsorg såsom vanvård, misskötsel i fråga om hygien, kläder, om barnet inte får lämplig hälso- och sjukvård eller tandvård, lämnas utan tillsyn eller erforderligt skydd.
- Brister i känslomässig omsorg, t.ex. trygghet och stimulans eftersätts p.g.a. missbruk eller psykisk ohälsa eller sjukdom hos föräldrar. Djupgående konflikter mellan föräldrarna som har negativ inverkan - barnet får ”sitta emellan”.
- Andra förhållanden i hemmet:
 - Missförhållandena beror i första hand inte på vårdnadshavare/förälder utan på sambo eller annan.
 - Familjevåld
 - Bristande anknytning eller sjukligt symbiotiskt förhållande barn-föräldrar.
- Misstanke om att ett barn eller ungdom missbrukar alkohol eller narkotika.
- Uppgifter om att ett barn eller ungdom begår brott eller på annat sätt – t.ex. genom kraftfullt utagerande beteende – visar tecken på att utvecklas ogynnsamt.
- I de fall där vårdnadshavare inte vill delta i utredningar kring barnets behov av särskilt stöd i skolan och barnet bedöms fara illa i situationen.

Viktigt för anmälare att känna till

Anmälan görs till socialtjänsten, d.v.s. arbetsmarknads- och socialförvaltningen i det område eller den kommun där barnet bor. Vid akuta situationer görs en muntlig anmälan och därefter kompletteras denna med en skriftlig anmälan. Det finns ett formulär i det här informationsmaterialet innehållande frågor angående den information som anmälan bör omfatta. Kontaktuppgifter till arbetsmarknads- och socialförvaltningen i Malmö hittar du på malmo.se och KomIn.

- Anmälningsskyldigheten är ett personligt ansvar och den är ovillkorlig. Anmäl eller konsultera socialtjänsten även i tveksamma och svårbedömda fall. Den som omfattas av anmälningsskyldigheten kan inte vara anonym.
- Dokumentera det du hör eller ser som gör att du blir orolig, anteckningarna kan utgöra ett bra underlag när anmälan ska göras.
- Prata med barnets vårdnadshavare om oron innan anmälan görs. Ibland kan det som först väckte oro ha en förklaring som gör att det inte finns någon grund till fortsatt oro.
- Vårdnadshavaren bör informeras om att anmälan görs men undantag finns. Vid misstanke eller kännedom om att ett barn utsatts för sexuella övergrepp eller misshandel ska socialtjänsten omedelbart kontaktas. I dessa situationer ska vårdnadshavaren inte informeras om att anmälan görs. Ett barn kan i och med att anmälan görs utsättas för ytterligare risker och det är därför viktigt att rådgöra med socialtjänsten. Förfarandet är även av betydelse om en utredning om misstanke om brott inleds.
- Vid akut oro för ett barns situation bör anmälaren ta direkt kontakt med socialtjänsten för att göra en anmälan. Enligt Socialstyrelsens handbok Anmäl oro för barn – stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare (2014) bör en anmälan vara skriftlig och vid brådskande fall görs en muntlig anmälan som därefter kompletteras med en skriftlig.
- Vänta inte på att någon förändring ska ske! Ta ny kontakt med socialtjänsten om förhållandena för barnet fortsätter att vara dåliga efter anmälan eller om du uppfattar det som om ”ingenting händer”.
- Det är viktigt att det ges fortlöpande information till socialtjänsten om det som kan behöva tillföras utredningen. Den som gjort en anmälan är skyldig att informera socialtjänsten när förhållandena har ändrats.

BBiC – Barns behov i centrum

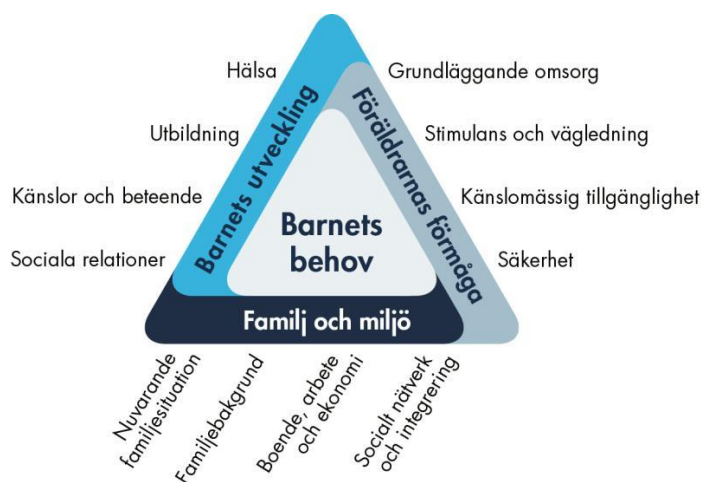
I Malmö stad arbetar socialtjänsten med BBiC, ett enhetligt system för dokumentation och uppföljning av socialtjänstens insatser för barn och ungdomar. BBiC bygger på en helhetssyn på barns och ungas utveckling inom en rad områden som hälsa, utbildning och känslor och beteende

Barnets behov är utgångspunkten men det är viktigt att komma ihåg att föräldrarnas förmåga påverkar barnets utveckling. Den unges omgivning, familj och miljö är också av stor betydelse.

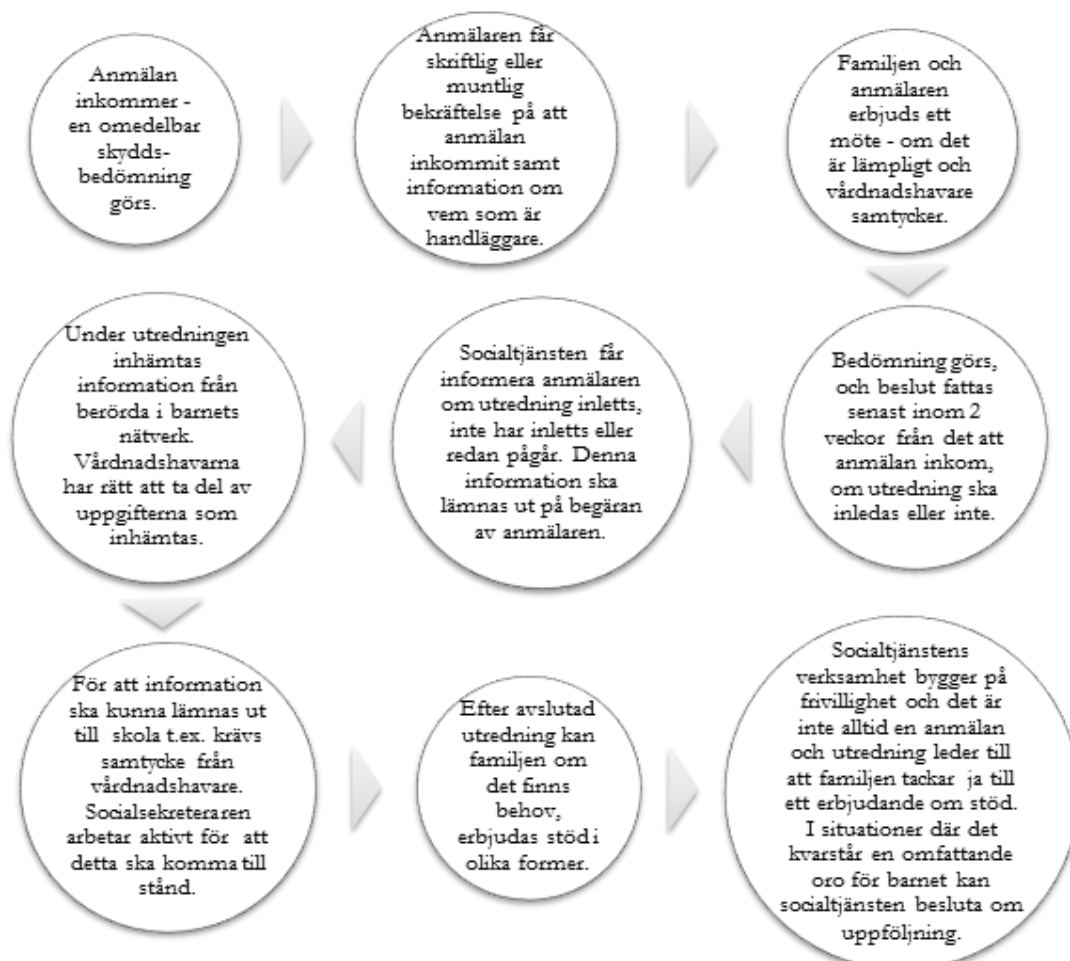
Det inte meningen att socialtjänsten ska behärska alla kunskapsområden, kompetensen finns ofta hos andra professioner. Socialtjänsten kan när det är

aktuellt be andra myndigheter och professionella om hjälp med att bedöma barns och ungas behov för att få fram välgrundade utredningsunderlag och för bedömning av lämpliga insatser.

För förskolor, skolor och hälso- och sjukvård innebär det att socialtjänsten behöver ha kontakt med dem för att inhämta information under utredningens gång. Detta gäller även i ärenden där de inte själva är anmälare. Information kan inhämtas på olika sätt men sker oftast genom telefonsamtal eller möte. Socialtjänsten kan också efterfråga informationen skriftligt. Syftet är att socialtjänsten ska få en god bild av barnets skolsituation. BBIC-triangeln illustrerar vad som kan beaktas när oro finns för ett barn eller en ungdom.

Vad händer när anmälan gjorts?

Du kan alltid konsultera socialtjänsten

Om du känner dig osäker på om du skall göra en anmälan eller inte, diskutera med din arbetsledare om hur ni ska gå tillväga.

Du kan med fördel även ringa och konsultera en socialsekreterare eller en chef inom socialtjänsten. För att undvika missförstånd är det bäst att säga att det är fråga om konsultation och inte nämna namn på det barn eller den ungdom och familj du vill diskutera. Socialtjänsten kan ge råd i frågor om anmälningar och om hur du ska gå tillväga. Kontaktuppgifter till arbetsmarknads- och socialförvaltningen hittar du på malmo.se och KomIn. Du kan även nå arbetsmarknads- och socialförvaltningen via Malmö stads växel, 040-34 10 00.